

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V JOSEFOVĚ

Městský úřad Náchod
Odbor výstavby a územního plánování
Palachova 1303
547 01 Náchod
IDDS: gmtbqhxx

Váš dopis č. ze dne	MUNAC 11443/2017 7. 2. 2017
Naše čj.	NPÚ-362/10969/2017
Vyřizuje tel.	MgA. Bc. Táňa Šlězová 778 735 850
Počet listů příloh	7 0
Spisový znak	820.4
V Josefově dne	14. 2. 2017

PÍSEMNÉ VYJÁDŘENÍ **odborné organizace státní památkové péče**

podle ust. §14 odst. 6 zákona č.20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů,

ve věci obnovy (restaurování) kulturní památky „**Sousoší Nejsvětější Trojice**“ (z toho pouze centrální sousoší bez oplocení) zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod r. č. 10168/6-5847, **Obec Pěkov, na pozemku parc. č. 1072/3, k. ú. Pěkov.**

Dne 8. 2. 2017 Národní památkový ústav, ú. o. p. v Josefově (dále jen „NPÚ, ÚOP v Josefově“) obdržel žádost Městského úřadu Náchod, odbor výstavby a územního plánování, o písemné vyjádření ve výše uvedené věci.

O závazné stanovisko v této věci požádalo Město Police nad Metují, Masarykovo náměstí 98, Police nad Metují.

Restaurátorské zásahy uvedené v žádosti:

Součástí žádosti byl písemný materiál „Restaurátorský záměr, Sousoší Nejsvětější trojice v Pěkově“, vypracovaný dne 27. 1. 2017 MgA. L. Truněčkovou, Česká Čermná 194, 549 21 Česká Čermná.

Cílem restaurátorského zásahu by mělo být očištění a plastické doplnění poškozených částí kamenné architektury a sousoší. Následně by mělo dojít k vyspárování památky a lokální barevné retuši. Zásadní součástí restaurátorského zásahu by měla být rekonstrukce chybějících soch podle dobových fotografií. Stejně tak by měly být obnoveny kovové atributy sousoší, popřípadě i lampa a ošetřeny kovové prvky. Restaurátorský zásah by měl vést k celkové rehabilitaci památky a zakonzervování současného stavu kamenného materiálu.

Po důkladném provedení fotodokumentace aktuálního stavu a provedení restaurátorského průzkumu by mělo být přistoupeno k vlastnímu restaurování.

Povrch památky by měl být ošetřen biocidem. Zbytky barevné povrchové úpravy by měly být zkontrolovány, a pokud budou uvolněné, mělo by dojít k jejich zajištění podlepením. Po uplynutí dostatečné doby pro působení biocidního prostředku by měl být povrch omyt tlakovou vodou. Plochy s výrazně černým povrchem by měly být dočištěny, tak aby byla obnovena jejich prodyšnost. Dožilé spárování bude mechanicky odstraněno a nahrazeno novým. Bude provedeno maltou maximálně do hloubky spáry. Spárování by mělo být proškrábnuto nepatrně pod hranu kamenných bloků. Tímto

způsobem bude zachován dojem celistvosti a zároveň i materiálová odlišnost. Rozlámaná torza soch by měla být převezena do ateliéru, kde dojde k jejich restaurování. Plastika anděla by měla být nejprve šetrně očištěna. Poté by měla být přilepena hlava a křídlo za pomoci nerezového čepu. Pro slepení bych doporučila epoxidovou pryskyřici aplikovanou lokálně, aby zůstala možnost prostoupení vlhkosti. Stejným způsobem by mělo být postupováno se sochou Jana Křtitele. Po sejmutí odlomených nohou ze soklu by styčná plocha měla být zbavena cementových zbytků po předchozím lepení. Trhliny, které se vyskytují v kamenném materiálu, jsou za první přirozené lasy a za druhé poškození vzniklá korozivním procesem kovových čepů. Kovové čepy, které se stále nacházejí zasazené do kamenného materiálu, by měly být vyjmuty. Trhliny, jež vycházejí od těchto kovových čepů, by měly být zaceleny injektáží stejně tak jako ty přirozeně vzniklé.

Plastická retuš by měla být na památce provedena, tak aby došlo k doplnění jednotlivých kamenných bloků a plastických detailů a byl zachován spárořez. Jejich povrchová úprava by měla navázat na charakter smytého okolního kamenného materiálu. Plastickou retuš doporučuji provést minerálním tmelem probarveným ve hmotě s obdobnou barevností a strukturou s kamenným materiálem. Plastická retuš se zaměří na poškozená místa po slepení jednotlivých kusů soch. Podobně by měly být přetmeleny i viditelné injektované trhliny.

Součástí restaurátorského zásahu by měla být úprava terénu. Plocha uvnitř balustrády, která byla prozatím vysypána kačírky, by měla být opatřena kamennou dlažbou. Ještě před uložením kamenné dlažby odpovídajícího formátu by mělo být připraveno podloží tak aby dešťová, povrchová voda, měla možnost se rychle vsáknout do podloží. Vzhledem k tomu, že se památka nachází na hraně meze, mělo by postačit zhotovení 15 cm hlubokého kufru z hrubého kamení, na povrchu zataženého jemnějším štěrky. Celková hloubka výkopu bude 25cm, z toho 15cm hrubý kamenný kufr a jemný štěrk, navrchu 8-10cm silná dlažba s jemným podsypem. Protože je vnitřní prostor mezi podstavcem a balustrádou nepravidelný, je třeba dlaždice vyrobit podle šablon přímo na místo s logickým spárořezem. Dlaždice navrhuji zhotovit velkoformátové z božanovského pískovce. Vrchní pochozí plochu a hrany ručně přesekat kamenickými nástroji tak, aby bylo napodobeno původní ruční opracování a na žádné z pohledových částí nebylo vidět strojní opracování. Dlažbu pak položit na sucho do štěrkového lože a vyspárovat pískem.

V bezprostředním okolí balustrády z vnější strany doporučuji mírně snížit trén a položit geotextílii se svrchní vrstvou kačírku. Tento postup zamezí vrůstání travin a tím usnadní údržbu zeleně okolo památky. Pro osazení restaurovaných soch i kamenných repliky by měly být použity nerezové čepy a malta. Tímto se do budoucna předejde poškození kamenného materiálu roztržením. Repliky soch by měly být vytvořeny, jednak podle dobových fotografií originálů a zároveň by měly vycházet z tvarosloví dochovaných plastik. Nejprve by měly být chybějící sochy vytvořeny z plastického materiálu – hlíny a poté odlity do sádry. Sádrové modely by poté sloužily jako předloha 1:1 a za pomoci tečkovacího strojek byly přeneseny do kamenného materiálu. Pro realizaci bude vybrán pískovec s obdobnou barevností a strukturou jako je původní materiál. Charakter a způsob vysekání nových replik by měl vycházet z originálu za použití shodných nástrojů. Způsob kamenického opracování by se měl přiblížit povrchové degradaci kamenného materiálu dochovaných soch. Andělé byly téměř stejní pouze zrcadlově otočení, tak že v tomto případě bude z čeho odvodit tvary a celkovou hmotu plastiky. U sochy sv. Antonína Paduánského jsou k dispozici pouze fotografie pořízené z přední strany. Práce na rekonstrukci soch by měly být průběžně konzultovány se zástupcem NPÚ a majitele. Kovové atributy jako jsou svatozáře a žezlo Boha Otce, by měly být obnoveny podle fotografií nebo pokud nebudou doklady původních prvků nalezeny, tak bude nutné vycházet z obdobných kovových prvků v okolí. Svatozáře a žezlo budou povrchově upraveny vrstvou zlata. Kovová konzole by měla být vyjmuta a zbavena rzi. Poté by měla být ošetřena antikoročním nátěrem a poté kovářskou černí. Na závěr by měla být osazena na původní místo. Nové plastické doplňky budou lokálně barevně sjednoceny s okolním kamenným materiálem do té míry, aby památka vypadala celistvě. Kamenné repliky by měly být „zestařeny“ patinou, aby zapadly do celku památky. Nápis bych doporučovala provést (vytáhnout) částečně průhlednou vrstvou červenohnědé hlínky.

Vizuální průzkum památky potvrzuje poměrně značný rozsah zdobení zlatem. Fragmenty zlacení, které se nacházejí pouze na určitých místech a v minulosti měly souvislost s barevným řešením povrchové úpravy, bych doporučila konzervovat. Rekonstrukce zlacení v plném rozsahu by působila na památce „rozdrobeně“ a upozadila by plastičnost a tvarosloví sochařské a kamenické práce. Kdyby bylo přistoupeno k obnově, vznikla by, podle mého soudu, změť zlacených plošek a památka by ztratila výraz. Závěrečná konzervace zahrne preventivní nástřik biocidem a hydrofobním prostředkem především na vodorovných a členitých partiích.

Navržené technologie a materiály:

Lokální prekonsolidace - Imesta- Ifest OH 50%, 75%, 100%

Čištění - Mechstop – Imesta, destilovaná voda, Čpavková voda, Peroxid vodíku, Jar, průmyslové čisticí prostředky pro naměkčení a ztenčení krust (aplikované po zkoušce na méně exponovaném místě a konzultaci se zástupcem NPÚ)

Konsolidace a injektáže - Akrylátová pryskyřice Paraloid B72, aceton, ChS Epoxy 1200 lepicí a CHS-Epoxy 521 zalévací, injektážní nízkomolekulární epoxidová pryskyřice Spolchemie, Imesta- Ifest OH 50%, 75%, 100% (odpovídající koncentrace k míře narušení kamene a jejich kombinace), injektážní systém pro výplň dutin a trhlin od firmy Remmers

Plastická retuš - křemičité písky vhodné frakce, bílý cement, vápenná příměs, styrenakrylátová disperze 2804 Imesta - Befix, světlo stálé pigmenty Bayerrox a Imesta, čepy z nekorodujícího materiálu, malta na osazení soch

Barevná retuš - Pigmenty Bayerrox a Imesta, 3% akrylátové disperze

Konzervace - Imesta IW 290, Mech – Stop Imesta

Rekonstrukce a realizace soch v kameni - Plastický materiál – hlína, sádra, pískovec, sochařské nářadí

Rekonstrukce kovových atributů - Kovářsky opracovaný kov - měď, plátkové zlato, podkladové vrstvy a Mixtion

Ošetření kovové konzole a kramlí - tanin, Veropal, antikorozi nátěr - kovářská čerň, Feroxon - Aqua

Vymezení dotčených kulturně historických (památkových) hodnot:

Sousoší Nejsvětější Trojice je dokladem zdařilé uměleckořemeslné produkce první třetiny 19. století s doznívajícími vlivy pozdně barokního a rokokového tvarosloví v lidovém pojetí. Dílo neznámého autora je ohraničeno kamenným oplocením. Dílo je dokladem uměleckého projevu a zbožnosti sudetského kraje, a představuje hodnotný umělecko-historický prvek intravilánu sídla.

Popis kulturní památky:

Kamenné sousoší Nejsvětější Trojice o celkové výšce cca 400 cm se nachází na jihozápadním okraji obce Pěkov, na vyvýšené travnaté mezi u křižovatky cest silnic č. 303 a č. 30322. Jedná se o kamenosochařskou práci neznámého autora z roku 1830, která je ohraničena obdélným oplocením o rozměrech 5 x 3 m. Vprostřed obdélného oplocení stojí centrální sousoší Nejsvětější Trojice na podstavci, po bocích dva menší podstavce se sochami. Celé dílo je natočeno čelní stranou k jihu, ke křižovatce cest. Vysekáno je z šedého středně až hrubozrnného pískovce. Kamenné oplocení, které sousoší ohraničuje, je dělené na jednotlivé díly krajními a středovými pilířky. Mezi nimi jsou plochy jednoduše pojaté kamennou výplní s průřezy quadrilopického tvaru, které tak plochu člení v jakési balustry. Zábradlí stojí na kamenné obrubě a je překryto profilovanou krycí římsou – parapetem. Na

parapetu jsou osazené ozdobné kamenné koule a šišky na nožkách. Terén uvnitř oplocení byl během obnovy oplocení v r. 2016 vyplněn provizorním zásypem kačírky. Vprostřed oplocení se nachází centrální a dva boční podstavce. Centrální nese hlavní sousoší Nejsvětější Trojice, dva boční nesly sochy světců. Centrální podstavec je obdélného tvaru, poměrně vysoký. Podstavec má rozšířený sokl, z čelní strany zvýrazněný předstoupenou střední částí. Na ní je provedené obdélné rámované zrcadlo a v něm vysekaný nápis: *Vzpomeň ó Královno milá / že nabylo slýcháno, / abys koho opustila, / když k tobě jest voláno: / Oroduj za nás!* Na sokl dosedá tělo podstavce, které opisuje tvar včetně vystouplé střední části čelní strany. Střední vystouplá část je mírně konvexně vypouklá. Boční strany jsou v horní i spodní úrovni zdobeny volutami. Čelní plocha vystouplé části je zdobena vpádlou nikou, ve které je zpodobena stojící Panna Marie (Bolestná) jako vysoký reliéf. Pod nikou je v reliéfu proveden jakýsi podstavec, který je zdobený mariagramem. Nad nikou a po jejích bocích visí vavřínový feston, pod ním plochu zdobí vinuté plastické pásky. Tělo podstavce ukončuje vysoká profilovaná předstoupená krycí římsa. Ze zadní strany na hlavním podstavci jsou provedeny další dva nápisy odkazující ke vzniku díla, donátorům a jeho další obnově: *Nákladem manželů / Jana a Anny Tér / z Pěkova 1830.* Pod ním nápis *Obnoveno od manželů / Františka a Marie Tér / roku 1885.* Na hlavním podstavci stojí další menší podstavec, který je podstavcem přímo pro vrcholové sousoší. Na tomto podstavci je z čelní strany zobrazen reliéfní obraz Ukřižování Krista se čtyřmi okřídlenými hlavičkami andělů po stranách. Podstavec je ukončen plasticky provedenou vzdušnou římsou vprostřed dělenou a zavinutou malými volutkami. V čele tohoto podstavce je osazená kovová konzole, která dříve sloužila kupevně lucerny. Dále nad podstavcem vrcholí dílo zobrazením Nejsvětější Trojice, ze předu zobrazené ve vysokém reliéfu až vyloženě plasticky, ze zadní strany zakončené téměř nezdobenou kamennou plochou. Sousoší tvoří postavy Boha Otce a Krista sedících v oblačné stafáži, s nohama usazenými na glóbu pod nimi. Mezi postavami stojí kříž s holubicí Ducha svatého v klížení ramen. Oblačná stafáž za výjevem tvoří pozadí scény. V jejím vrcholu je ještě osazen druhý kříž. Bůh Otec je zpodoběn jako stařec oděný do hábitu přepásaného v pase. Levou ruku má položenou v klíně, pravou mírně pozvednutou svírá, neboť v ní držel žezlo (dnes chybí). Kristus je oděný pouze v drapérii zakrývající klín jako bederní rouška, pravou ruku má položenou na klíně, levou přidržuje kříž. Po pravé a levé straně od centrálního podstavce s Nejsvětější Trojicí se nachází dva menší podstavce se sochařskou výzdobou. Podstavce jsou jednoduché hranolové, opatřené profilovanou patkou a krycí římsou. Na pravém podstavci stála socha sv. Jana Křtitele, na levém socha sv. Antonína Paduánského.

V roce 2002 byla památka poškozena vandalsky. Došlo k pokusu o odcizení čtyř soch. Jednalo se o dvě sochy andílků, které byly osazené na krycí římsu centrálního podstavce a sochy světců na malých bočních podstavcích. Ukradeny byly dvě sochy – jeden andílek a socha sv. Antonína Paduánského. Socha druhého andílka, částečně poškozena manipulací při pokusu o krádež, a socha sv. Jana Křtitele, podobně násilně poškozená, byly povaleny a ponechány u památky. Bezprostředně po tomto vandalském útoku byly obě poškozené sochy uschovány.

V roce 2016 došlo k restaurování kamenného oplocení památky včetně revize základů oplocení. Současný stav (řešené části) výše uvedené kulturní památky je v různém stupni poškození. Nejzávažnějšími vadami jsou poškození způsobené vandalským útokem v minulosti. Při něm byly odcizeny dvě sochy a dvě vážně poškozeny. Při krádeži byla socha pravého anděla z římsy násilně sejmuta, byla mu odlomena hlava a křídlo. Podobně poškozená je socha sv. Jana Křtitele, ze které po sejmutí při krádeži zbylo torzo nohou připevněné k podstavci. V místě pod koleno se socha vylomila a dále se také odlomila celá hlava světce. Stojící architektura a sochařská výzdoba sousoší Nejsvětější Trojice je v relativně dobrém stavu. V roce 2016 při obnově oplocení bylo provedeno základní očištění památky oplachem povrchových nečistot. Přesto se na povrchu kamene nacházejí zbytky nečistot mikrovegetací (mechy, řasy, lišejníky), místy zčernalé depozity navázané na povrchové filmy kamene. Toto znečištění nebylo dobře odstraněno oplachem hlavně v hloubkách plastického reliéfu. Kamenný materiál jinak nevykazuje zásadní degradaci kamenné hmoty ani větší mechanická poškození. Jen lokálně pozorujeme odštípení vrchní kamenné hmoty např. v okolí nápisových polí. V kameni se vyskytuje nemalé množství více i méně problematických las a prasklin. Nejzávažnější praskliny pocházejí od kovových čepů v díle osazených. Tyto jsou na mnoha místech odhalené a tudíž

značně zkorodované. Jejich koroze prostupuje i do lůžka, kde svým rozpínáním trhají okolní kámen a zapříčiňují vznik sítě prasklin. K roztržení kamene touto příčinou zatím nikde nedošlo, ale v několika partiích je stav kritický. Celkově jsou kovové kramle a čepy na díle použité povrchově zkorodované, jejich koroze způsobuje také nevhodné zabarvení kamene. Kovová konzole na lucernu je rovněž povrchově zkorodovaná. Na památce nejsou badatelné staré restaurátorské zásahy. Spárovací hmota je na díle zachována historická ve formě bílého kytu. Ten je povětšinou plošně rozpraskaný, místy částečně vypadaný.

Závěrečné konstatování:

Z hlediska zájmů státní památkové péče Národní památkový ústav, ú. o. p. v Josefově dospěl k závěru, že práce uvedené v předložené žádosti lze připravovat a provést při zohlednění následujících podmínek:

1. Konkrétní metody čištění budou voleny dle charakteru povrchů s minimalizací rizika poškození původního povrchu: pomocí vodní páry (vodní pára – kombinace naměkčení nečistot a mechanického čištění) nebo buničínovými zábaly s vodou, lokální dočištění skalpely, mikrodlátka, mikropískováním měkkým abrazivem vhodným k typu využití horniny a druhu krusty. K lokálnímu dočištění, především zčernalých krust, bude užito chemického procesu pomocí buničínových obkladů s hydrogenuhlíčanem amonným (sádrovcové krusty), hydrogenfluoridem amonným (silikátový film) s vhodnou koncentrací k typu horniny a krusty. V případě nedostatečného výsledku čištění budou odzkoušeny průmyslově vyráběné čistící pasty určené k restaurování. Způsob a definitivní míra čištění kamene (dočišťování problematických partií po základním očištění kamene od volných nečistot) bude před samotnou realizací konzultována se zástupci státní památkové péče (NPÚ, ÚOP v Josefově, MěÚ Náchod) na základě provedených zkoušek čištění na méně exponovaných částech díla.
2. Před pokládkou dlažby uvnitř oplocení bude zástupcům státní památkové péče (NPÚ, ÚOP v Josefově, MěÚ Náchod) předložen ke schválení kladební plán/rozvrh dlážděné plochy.
3. Provedení replik chybějících soch stejně jako domodelování výrazných ztrát existující figurální výzdoby bude předcházet plastický návrh (vymodelování např. z modelářské hlíny, plastelíny), který bude odsouhlasen k finální realizaci zástupci státní památkové péče (NPÚ, ÚOP v Josefově, MěÚ Náchod) na kontrolním dni. Repliky budou zpracovávány podle existující historické fotodokumentace památky a budou odvozeny od charakteru a způsobu plastického ztvárnění existujících soch. Finální způsob povrchového opracování replik se bude blížit charakteru mírné degradace a opotřebování vzniklého na originálu působením času.
4. Kovové atributy (svatozáře, žezlo) budou doplněny pouze v případě, že bude dohledán historický doklad zaznamenávající jejich podobu. V tom případě budou atributy provedeny tradičním ručním kovářským zpracováním, podle doložené podoby. V případě, že nebudou dohledány žádné informace o konkrétní podobě těchto atributů, nebude jejich rekonstrukce prováděna.
5. Závěrečná hydrofobizační konzervace bude provedena pouze na exponovaných, především horizontálních, plochách. Po aplikaci a proschnutí nezmění přirozenou barevnost kamenného materiálu.
6. Zahájení restaurátorských prací bude minimálně s týdenním předstihem oznámeno NPÚ, ÚOP v Josefově, který bude zván rovněž na kontrolní dny svolávané v průběhu obnovy. Počáteční kontrolní den bude proveden po realizovaných zkouškách čištění.
7. Jedno pare závěrečné restaurátorské zprávy (tištěná verze, elektronická verze na CD nebo DVD) bude předáno NPÚ k archivaci nejpozději třicet dní od ukončení restaurátorských prací. Součástí závěrečné restaurátorské zprávy bude i podrobná grafická dokumentace stavu originálu (zákres a rozdělení mladších a starších restaurátorských doplňků, lokalizování nadměrných prasklin a mechanických poškození, zákres povrchové korozní ztráty originální hmoty, kamenických doplňků, povrchových úprav a krust). Příložená fotodokumentace bude zhotovena na fotografický papír, jednotlivé fotografie budou o rozměrech alespoň 10 x 15 cm.

Odůvodnění:

Sousoší Nejsvětější Trojice představuje z památkového hlediska významný doklad umělecké a uměleckořemeslné práce prohlášené za kulturní památku; proto je při jeho obnově nutné postupovat dle platné legislativy. Dnešní neuspokojivý stav díla (kulturní památky) je nutno považovat za výsledek negativních vlivů okolního prostředí, vandalského poškození a zcizení některých prvků výzdoby v minulosti. NPÚ, ÚOP v Josefově po posouzení prací uvedených v předložené žádosti dospěl k závěru, že jsou v souladu se zájmy státní památkové péče a že po jejich provedení v souladu s doporučenými podmínkami budou zachovány dotčené kulturně historické hodnoty.

K podmínce č. 1 - Podmínka je stanovena z nutnosti provedení odborných restaurátorských prací za užití takových materiálů, které mají pozitivní vliv na kamenný materiál, dobře odolávají povětrnostním a teplotním výkyvům, stejně jako slunečnímu záření a splňují technologické podmínky kladené státní památkovou péčí. Využití průmyslově vyráběných čistících past není zcela vhodné z důvodu chemických vlastností těchto čistících materiálů, které pracují na bázi leptání kamenného materiálu. Pasty tak sice dosahují výborných čistících vlastností, zároveň však dochází k úbytku originální hmoty a tvarosloví kamenného materiálu. Provedení vzorků a zkoušek čištění je nutné z hlediska nalezení optimálního řešení pro uchování uměleckořemeslných a historických kvalit restaurované kulturní památky do budoucna. Kombinace několika druhů čištění je požadována z důvodu nalezení ideálního způsobu těchto prací, které budou šetrné ke kulturní památce a zároveň ji v dostatečné míře zbaví nežádoucích nepropustných filmů a krust.

K podmínce č. 2 – Forma kladení a sestavení dlažby do plochy musí být před samotnou realizací schválena z důvodu dosažení ideálního systému a řádu sestavení do řešené plochy.

K podmínce č. 3 – Aby výsledné rekonstrukce chybějících částí figurální výzdoby působili co nejautentičtějším dojmem, je žádoucí jejich konstruování a plastické formování navrhnout na základě zachovalých historických podkladů (fotografie, vyobrazení). Pakliže nebude podoba některých částí rekonstruovaných soch (týká se především zadních partií) podložena historickými podklady, je vhodné rekonstrukci navrhnout na základě autorského plastického formování soch zachovalých. Podobu a formu navrhovaných doplňků je žádoucí vztahovat k celkovému vizuálnímu působení restaurované památky, neboť tímto způsobem bude docíleno přirozeného zapojení těchto novodobých komponentů do celku, nedojde k rušivému působení vizuálnímu ani dezinterpretaci umělekohistorické či ikonografické podoby. Odsouhlasení vhodné podoby nově rekonstruovaných doplňků představuje účinný konzultační mechanismus jakým dospět k ideální formální podobě doplňků.

K podmínce č. 4 – Podmínka vychází ze současného stavu poznání kulturněhistorických hodnot památky, kdy zatím nebyl dohledán přímý doklad zobrazující podobu atributů svatozáří a žezla. Obnovení nedochovaných kovových prvků dle zachované dokumentace by jednoznačně dopomohlo k navrácení památce jejích charakteristických součástí v autentické podobě. Zhotovení prvků ručním kovářským výrobkem je pak vyžadováno z důvodu celkového uměleckořemeslného zpracování díla a požadavku na uchování tradičních postupů a technologií, kterými muselo být dílo v době svého vzniku vytvářeno. V opačném případě, kdy nebude známa historická podoba atributů, se odborná organizace kloní k řešení bez jejich rekonstruování. Důvodem je především dostatečná výpovědní a prezentační kvalita díla i bez atributů. Jejich ztrátou není dotčena ikonografická podstata výjevu, ani jeho čitelnost pro diváka z řad širší veřejnosti. To, že atributy chybí, je možno zároveň přiřadit k projevu stáří památky a času na ní působícímu. Naopak se domníváme, že např. rekonstrukce žezla by mohla znamenat nelehkou úlohu v podobě navržení jeho ideální podoby a přitom vyhnout se fabulaci.

K podmínce č. 5 - Provedení závěrečné hydrofobizace jen v lokální míře je vhodné z hlediska umožnění přirozeného odpařování vlhkosti z kamene na neošetřených plochách. Hydrofobizační clona může způsobit zpomalení, popř. úplné zastavení migrující vlhkosti na povrch (sole). Toto zpomalení pak má za následek nežádoucí vlhnutí, postupné zasolení a destrukci materiálu. Využití takové hydrofobizace, která po nanesení a následném proschnutí nezmění barevnost kamenného materiálu, je zcela žádoucí z důvodu uchování kamenného materiálu v jeho historické barevné podobě. Případná barevná změna by také narušila celkovou optickou a pohledovou celistvost kulturní

K podmínce č. 6 - Odborný dohled a vykonávaný dozor má oporu v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven odborný dohled odborné organizace státní památkové péče a vykonávaný dozor orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění – upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní dny a konzultace lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

K podmínce č. 7 - Požadavek na odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy odborné organizaci státní památkové péče má oporu v §14 odst. 9 výše uvedeného zákona a vychází z ust. §10 odst. 3 písm. c) Vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. Dokumentační povinnost rovněž plyne ze zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., zejména z § 10 Vyhlášky 66/1988 Sb., žádoucí je zcela průkazná dokumentace, kupříkladu dle Metodického listu NPÚ – *Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv* č. 4/2006. Restaurátorská zpráva je totiž svou povahou historickým pramenem k památce (dílu) před restaurátorským zákrokem a sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií.

Upozornění:

Upozorňujeme, že dle ust. § 14, odst. 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, může veškeré restaurátorské práce provádět výhradně fyzická osoba s příslušným povolením Ministerstva kultury, tedy pro restaurování nepolychromovaných (popř. polychromovaných) sochařských uměleckých děl z kamene.

Dále upozorňujeme, že je nezbytné, aby prováděné technologické postupy a použité materiály respektovaly originál v dochovaném a doloženém uměleckořemeslném zpracování, a aby byla respektována a zachována technická a materiálová struktura, stejně jako výtvarná a uměleckořemeslná podoba restaurované kulturní památky, což vyplývá i z vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.

Poučení:

Toto písemné vyjádření nenahrazuje rozhodnutí Městského úřadu Náchod, odbor výstavby a územního plánování.

Ing. Blanka Adámková
vedoucí Odboru péče o památkový fond

otisk úředního razítka